

Finansdepartementet
postmottak@fin.dep.no

Ref.: 21/6023

Oslo, 14. april 2023

NOU 2022: 20 Et helhetlig skattesystem - høringsinnspill

Advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers AS fremsetter med dette sine høringsinnspill til NOU 2022:20 Et helhetlig skattesystem, sendt på høring av Finansdepartementet 19. desember 2022, med høringsfrist 15. april 2023.

1 Innledning og overordnede kommentarer

Det er et omfattende forslag skatteutvalget har fremsatt, med endringer av skattereglene på en rekke punkter. Mange av forslagene er fremsatt for å få flere i inntektsskapende arbeid. Advokatfirmaet PwC tviler imidlertid på at insentivene er sterke nok til å oppnå den tiltenkte hensikten. I tillegg har justeringene som foreslås uheldige effekter som neppe veies opp av de tiltenkte virkningene. Det er generelt sett lite nytt og samlende i forslaget. Endringene er heller ikke forankret i internasjonale utviklingstrekk på skatteområdet, og aktuelle problemstillinger som utflytting av personer er ikke adressert på annen måte enn et forslag om å stramme inn reglene. Det er generelt mer fokus på å styrke arbeidslinjen gjennom en reduksjon av skatten for lønnsinntakere enn på å tilrettelegge for bedrifter og gründere som kan skape vekst i etterspørselen etter arbeidskraft.

Selv om utredningen er omfattende, er de fleste av forslagene på idénivå og det er et klart behov for å utrede forslagene nærmere før de eventuelt vurderes satt i verk. Erfaringen fra sist høst, hvor høringen kommer etter at nye skatteregler og -regimer er foreslått, tilsier at det må gjøres nøyere utredninger før nye regler innføres og at det må gjennomføres høringer basert på konkrete forslag.

Vi peker også på at utvalget har fremsatt et samlet forslag til et helhetlig skattesystem. Gjennomføring av enkeltforslag, uten å ha en samlet plan, vil lett kunne føre til et fragmentert skattesystem - stikk i strid med utvalgets intensjon.

Våre kommentarer til utvalgte forslag i utredningen fremgår nedenfor.

2 Skatt på arbeidsinntekt, trygd og pensjon

Utvalget foreslår at det innføres et arbeidsfradrag og en reduksjon av trygdeavgiften på ett prosentpoeng. Endringene vil være svært kostbare, og effektene av disse to tiltakene er angitt å være svært usikre. Vi setter et spørsmålstegn ved om dette er fornuftig å innføre sett opp mot de betydelige endringene som må gjennomføres på andre områder for å finansiere disse tiltakene. Vi tenker det er fornuftig å vurdere andre og mer målrettede tiltak for å få flere i arbeid, herunder endringer i trygde- og pensjonssystemet.

3 Rentebegrensning

Utvalget foreslår ingen konkrete endringer i rentebegrensningsreglene, men nevner at egenkapitalunntakene spesifikt bør vurderes avviklet basert på en eventuell vurdering. Vi er enige i at det er fornuftig å vurdere rentebegrensningsreglene, spesielt i lys av at de er blitt svært komplekse. Vårt syn er at det er god grunn til å forenkle reglene og spesielt en del forhold knyttet til anvendelse av egenkapitalunntakene og tilknyttet rapportering, men at unntakene er viktige å beholde i seg selv. Unntakene er helt sentrale i det som ligger i et av formålene bak reglene, nemlig å bevare fradraget for rentekostnader i ordinære låneforhold.

4 Skatt på eierinntekter og satsstruktur for kapitalinntekter

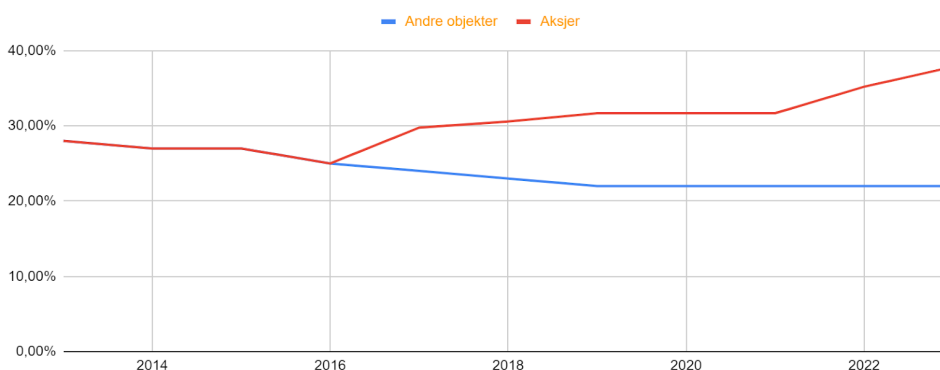
Siden overskriften på NOU'en - og selve mandatet - er å fremlegge "et helhetlig skattesystem" så er det naturlig å vurdere det i en helhetlig kontekst. Det er etter vårt syn uheldig at man likevel forutsetter at man politisk kan velge å hente ut elementer av forslaget til Torvik-utvalget.

Vi mener man bør lære av historien og dersom satsstrukturen skal endres må det skje med et tilstrekkelig forankret grunnlag - som nettopp gir et helhetlig skattesystem og en stabil satsstruktur.

Historisk så har man frem til 2017 hatt en felles skattesats for alminnelig inntekt. Fra 2017 valgte man å skille mellom alminnelig inntekt på aksjeinntekter og andre kapitalinntekter. Avstanden har vært økende over tid og er per i dag 15,84 prosentpoeng (22 % vs. 37,84 %). Argumentasjonen har vært at man i en viss utstrekning skal ha noenlunde samme skattetrykk på lønnsinntekter og aksjeinntekter.

Vi mener det er viktig å gi stabile rammevilkår for skatt og som grafen viser, så har man hatt årlige endringer i skattesatsen. Statsbudsjettet hvert år er forbundet med uforutsigbarhet og overraskelser, ved at statsbudsjettet for 2023 ikke bare i endret sats, men også virkningstidspunkt.

Differensiering over tid

Tilsvarende har man for 3 % regelen ved utbytte også hatt endringer i forhold til når den kommer til anvendelse. En økning til 5 % og utvidelse av anvendelsesområdet til å også gjelde realisasjoner vil medføre a) en stor rapporteringsbyrde knyttet til å kartlegge historisk skattemessige inngangsverdier b) flere fusjoner og fisjoner der skatten blir av en viss størrelse og c) fortsatt gi en urimelig ekstrabeskatning for de som velger å eie investeringer sammen. Dette tilsier at man heller bør avvike hele regelen.

Forslag om å øke skatten på annen kapitalinntekt til 34 % er en reell økning av skattetrykket på 12 prosentpoeng og en økning på 54,45 % mer skatt enn i dag. Dette skaper også stor usikkerhet, både i forhold til satsen, hva den skal gjelde, og hvordan beregne netto kapitalinntekt. Den vil også i realiteten gi en drastisk økning i skattebelastningen på f.eks. historisk latente gevinster, og dette må i tilfelle utredes nøye og i en egen utredning og med en egen høringsrunde. Overgangsregler bør derfor også vurderes.

Overgangsregler må også vurderes på innbetalt kapital dersom forslaget innføres. Slik forslaget nå foreligger med måling på selskapsnivå vil aksjonærer med høyere innbetalt kapital risikere å miste deler av sin posisjon, og de med lavere innbetalt kapital vil få en fordelaktig skatteposisjon.

Oppsummering satsstruktur:

I den videre behandlingen av NOU'en må man se helhetlig på satsstrukturen og så langt mulig unngå at man får et ytterligere oppsplittet skattesystem med en rekke forskjellige inntekter med tilhørende ulike satser. Det systemet man til slutt velger må ha en stabilitet som så langt som mulig gir forutsigbarhet for de som stiller midler til disposisjon for å skape arbeidsplasser.

Historien viser at man politisk ellers velger stadige endringer som nettopp ikke ivaretar et helhetlig skattesystem med forutsigbarhet.

Om man i det hele tatt skal innføre en egen skattesats for annen kapitalinntekt, bør man se nærmere på om det er mulig å ha en lik sats som for aksjeinntekter. Dette vil gjøre regelverket mer oversiktlig og man unngår den kompliserende oppjusteringen av aksjeinntektene, som sett i sammenheng med skjermingsfradraget gjør beskattningen unødvendig komplisert. Fjerning av skjermingsfradraget, i bytte mot redusert sats på aksjeinntekter, vil være et klart forenklingselement for både skattemyndigheter og skattytere.

5 Beskatning av formue

Verdsettelse av immaterielle eiendeler i unoterte selskaper

I henhold til gjeldende regler skal aksjer i ikke-noterte norske selskaper verdsettes på grunnlag av selskapets samlede skattemessige formuesverdi per 1. januar året før skattefastsettingsåret. For å beregne den skattemessige formuesverdien skal man ta utgangspunkt i selskapets bokførte egenkapital og justere denne i henhold til en rekke skattemessige særregler. En rekke immaterielle eiendeler er unntatt fra formuesskatteplikt i henhold til skatteloven § 4-2. Det er et skille mellom ervervede rettigheter, som inngår i formuesgrunnlaget, og rettigheter som fortsatt befinner seg i opphaverens eller oppfinnerens eie, som er unntatt fra skatteplikt. Goodwill og know-how er imidlertid unntatt fra formuesskatteplikt uavhengig av om virksomheten har vært omsatt eller ikke.

Utvalget har foreslått å senke formuesskatten, fjerne unntaket hvor omsatt goodwill og know-how ikke inngår i verdsettelsesgrunnlaget, samt fjerne verdsettelsesrabatter.

Vi støtter utvalgets forslag om å redusere formuesskatten. En lavere formuesskatt vil bidra til å redusere konkurransefortrinnet for utenlandske aktører som ikke er underlagt samme skatteregime.

Vi ønsker likevel å påpeke at en skattlegging av goodwill og know-how kan ha negative konsekvenser for enkelte aktører. Selv om goodwill og know-how kan være omsatt, betyr ikke det nødvendigvis at det skapes en underliggende kontantstrøm. Derfor tar ikke forslaget hensyn til skatteevneprinsippet i alle tilfeller. Dette kan være spesielt problematisk for vekstselskaper som ennå ikke genererer inntekter. Forslaget kan dermed redusere insentivene til å utvikle grønn teknologi og andre innovative løsninger.

Vi vil også påpeke utfordringene med å verdsette goodwill og know-how. Verdiene på disse immaterielle eiendelene kan endre seg etter verdsettelsestidspunktet. Dette kan føre til at skattyteren blir formuesbeskattet basert på uriktig verdi, spesielt dersom verdien har blitt redusert. Fjerning av verdsettelsesrabatter kan forsterke disse utfordringene. Med bakgrunn i dette mener vi at formuesskatteplikt på omsatt goodwill og know-how ikke burde innføres før det er utredet bedre verdsettingsmetoder.

Uansett mener vi at det er viktig at goodwill og know-how må ha vært omsatt for å inkluderes i formuesverdien for unoterte aksjer. Dette skyldes både usikkerheten knyttet til verdien på goodwill og know-how, og at slike selskaper ofte ikke har en underliggende kontantstrøm som tar hensyn til skatteevneprinsippet. Derfor burde det ikke innføres formuesskatt på ikke-omsatt goodwill og know-how.

Vi mener også at det er uheldig å fjerne verdsettelsesrabattene på arbeidende kapital. Rabattene kompensere for risikoen ved å plassere formuen i aksjer og stimulerer til investering og utvikling i samfunnet.

6 Arveskatt

Under punktene 10.3 flg. foreslår utvalget enstemmig å gjeninnføre arveskatt på arv og gaver samtidig som det under punkt 10.2.7 konkluderes med at formuesskatten bør reduseres og delvis erstattes med en skatt på arv. Under punkt 10.3.8.2 foreslås det at skattegrunnlaget bør være markedsverdi/omsetningsverdi av arvede eiendeler, fratrukket gjeld og uten rabatter eller lavere verdsettelse av særskilte objekter.

Dersom mottaker er nærmeste arving etter loven, vil man etter forslaget måtte svare 6 % for arv mellom kr. 2.000.000 og kr. 3.500.000 og 15 % på arv over kr. 3.500.000. For andre må man svare 8 % for arv mellom kr. 2.000.000 til kr. 3.500.000 og 22 % over kr. 3.500.000.

Utvalget foreslår at reglene om skattemessig kontinuitet videreføres også der man innfører arveskatt og at man i stedet skal få fradrag for latent skatt el.l.

Utvalgets forslag til gjeninnføring av arveskatt føyer seg inn i rekken av betydelige skatteskjerpelser både for visse næringer samt for norske næringslivseiere mer generelt. Forslaget vil, sett i sammenheng med øvrige skatteskjerpelser den senere tid, medføre at generasjonsskifte av næringsvirksomhet kan bli svært krevende å gjennomføre. Et skattegrunnlag basert på markedsverdi/omsetningsverdi og uten noen rabatter vil medføre store skattekostnader for næringsvirksomhet som ønskes overført ved generasjonsskifte.

Ettersom skattegrunnlaget skal baseres på markedsverdien vil veldig mange næringsvirksomheter kunne rammes da trinn 2 med høyeste sats er foreslått til kr. 3,5 millioner. En næringsvirksomhet som får en markedsverdi på kr. 100 millioner vil således ved én arvemottaker få følgende utbytteskatt og arveskatt i overføringsåret (kun etter høyeste sats i trinn 2):

Markedsverdi av det overførte	100 000 000
Arveskatt med høyeste sats over 3,5 mill	15 000 000
Størrelse på utbytte for å dekke utbytteskatt	24 131 274
Skatt på utbyttet	9 131 274
Samlet skatt	24 131 274

Mottaker må altså trekke ut nærmere en fjerdedel av markedsverdien i kontanter/likvider for å kunne betale dels utbytteskatten på det utbyttet som skal finansiere arveskatten samt selve arveskatten i overføringsåret. Dette vil være dramatiske effekter for den enkelte næringsvirksomhets mulighet til å sikre både operasjonell drift samt ha reell mulighet til å gjøre investeringer. Dette kommer da i tillegg til behovet for utbytte for å dekke arvingens

formuesskatt. Betydelige beløp må således tas ut av næringsvirksomheten kun for å dekke skatter. Departementet bør således utrede nærmere de samlede virkningene for virksomhetenes likviditet dersom man vurderer å innføre arveskatt på et senere tidspunkt.

Basert på de vesentlige effekter en arveskatt vil komme til å belaste virksomhetens likviditet med ved generasjonsskifter, bør departementet også vurdere om det likevel bør være rabatter i verdsettelsen mv. for å sikre at ikke virksomheter nærmest går over ende på grunn av de betydelige verdiene/kontantene som må tas ut av virksomheten for å dekke arveskatten og det forutgående oppgrossede utbyttet for å dekke hhv utbytteskatt og arveskatt. Et alternativ kan være bruk av skattemessige formuesverdier som skattegrunnlag. Det bør også vurderes om det er behov for overgangsregler eller særlige verdsettelsesregler for familieeide virksomheter.

Departementet bør ved en eventuell innføring av arveskatt også vurdere gjeninnføring av diskontinuitet skattemessig for å unngå utfordringer knyttet til en form for dobbeltbeskatning.

Dersom det vurderes innført arveskatt, er vi enige med utvalget i at det må vurderes muligheter for at arveskatten kan innbetales over flere år og antakelig med en vesentlig lengre tidshorison enn de 7 års avdragstid med rentefrihet som man har pekt på i utredningen. Det nevnes at de siste årene før arveavgiften ble opphevet fra 2014 var avdragstiden 12 år.

Ettersom utvalget antar at arveskatten vil treffe ca. 20 000 personer årlig vil vi anta at arveskatten vil treffe en del overføringer av fast eiendom. En eventuell innføring av arveskatt kan etter vårt syn ikke begrenses til sammenhengen med formuesskatten, men må også sees i sammenheng med den samlede beskatning som utvalget foreslår for boligbeskatningen.

7 Grunnrenteskatter

Nye grunnrenteskatter

Utvalget fremstår generelt sett positive til innføring av nye grunnrenteskatter på utvalgte områder.

Utvalget støtter innføring av grunnrenteskatt på havbruk. Ifølge utvalget bør det også innføres grunnrenteskatt i fiskeriene. Utvalget viser til de siste årenes utvikling med økende realisering av grunnrente i fiskerinæringen. Det samme gjelder for landbasert vindkraft hvor utvalget støtter at det innføres grunnrenteskatt for slik virksomhet. Utvalget legger imidlertid til grunn at det med dagens utsikter for kostnader og kraftpriser ikke forventes grunnrente over tid fra havvindnæringen. Det foreslås dermed ikke innført grunnrenteskatt når denne nye næringen starter opp.

Selv om forhold som økning av kraftpriser og reduserte utbyggingskostnader kan gi opphav til grunnrente, savnes en nærmere vurdering av den faktiske grunnrenten i de ulike næringene. Utvalget er inne på dette når de vurderer grunnrente for fiskerinæringen, men en tilsvarende gjennomgang mangler for øvrige områder, herunder for vindkraftnæringen og eksisterende vindparker. Det vises til at investeringene i disse vindparkene er foretatt i en periode hvor det ikke var grunnlag for noen superprofitt/grunnrente. Forventningen til investorene var en lav, men sikker avkastning over tid. Dette er reflektert i avtaleverket knyttet til disse vindparkene, hvor det meste av produksjonen normalt er solgt til faste priser. Denne faste prisen ligger langt lavere enn den prisen man har sett i de siste årene og låser inntektssiden på dette nivået for vindparkene. Eierne har på markedsmessige vilkår og innenfor et normalskatteregime sikret inntektene og investeringene på et nivå langt under det som skaper noen superprofitt. Dette er avtaler som har vært en forutsetning for utbyggingen og som eierne er bundet av. Å vurdere grunnrentebeskatning uten hensyntagen til disse avtalene, blir en ren teoretisk øvelse fra utvalgets side.

Så lenge avtalene er bindende for partene og det som her ikke er noe grunnlag for å hevde at avtalene utgjør en uakseptabel tilpasning til skattereglene, må utgangspunktet her som i

skatteretten for øvrig være at privatrettslige avtaler må respekteres. Vurderingen av om det er grunnlag for grunnrentebeskatning av eksisterende vindparker skulle derfor vært gjort med utgangspunkt i de faktiske avtalene som foreligger og ikke vært basert på fremtidige kostnads- og inntektsforventninger i bransjen.

Behov for overgangsregler ved innføring av nye grunnrenteskatteregimer

Selv om vurderingene knyttet til om det overhodet er grunnlag for grunnrentebeskatning er tynne, inneholder utredningen gode og viktige vurderinger knyttet til innføring av nye grunnrenteskatter og behovet for overgangsregler for aktører som har investert før grunnrenteskattene har blitt innført. Både rimelighetshensyn og hensyn til investeringer på nye områder er trukket inn.

Utvalget peker på hvordan eksisterende eiere kan ivaretas ved innføring av nye regler, gjennom at allerede foretatte investeringer hensyntas ved fastsettelse av nytt skattegrunnlag.

“En kan begrense tapet til nåværende eiere dersom gjenværende økonomisk verdi av fysiske driftsmidler i virksomheten hensyntas i beregningen av fremtidig grunnrenteskatt, enten ved at verdien av driftsmidlene inngår i avskrivnings- og frinntektsgrunnlaget (periodisert skatt) eller ved at verdien av driftsmidlene utgiftsføres umiddelbart (kontantstrømskatt). Da vil staten kompensere for den delen av historiske investeringskostnader som relaterer seg til fremtidig driftsinntekt, som nå blir grunnrenteskattepliktig.”¹ (våre understrekninger)

Viktigheten av å ha gode overgangsregler ved innføring av grunnrenteskatter kommer også til uttrykk i nedenstående sitat fra utredningen:

“Å la gjenværende økonomisk verdi av fysiske driftsmidler komme til fradrag kan for øvrig også redusere risikoen for at innføring av grunnrenteskatt i én næring skaper uheldige forventningseffekter for andre næringer som utnytter stedbundne ressurser. Hvis det i en aktuell næring skapes en forventning om at det på et senere tidspunkt vil innføres grunnrenteskatt uten at staten kompenserer aktørene for alle investeringskostnader som relaterer seg til fremtidig driftsinntekt, kan insentivene til å investere bli svekket.”

Her peker utvalget på smitteeffekten mot nye næringer. Det er nærliggende å tenke på havvind og de kommende utbyggingene på dette området. Det er lett å se for seg at investorene vil være skeptiske med tanke på de forslag som er fremsatt for grunnrentebeskatning av vindkraft på land og de mangelfulle overgangsreglene for eksisterende vindparker i forslaget som er fremsatt.

Departementet bør ta inn over seg utvalgets kommentarer og hensynta disse ved utforming av endelige regler for vindkraft på land.

8 Sjømat/havbruk

Tilsvarende betraktninger som nevnt over knyttet til grunnrenteskatt på vindkraft, gjør seg gjeldende for den foreslåtte grunnrenteskatten på havbruk, hvor departementets lovforslag ikke legger opp til noen form for kompensasjon for allerede gjennomførte investeringer. I praksis innebærer dette at staten, som skattekreditor, overtar 40 % av avkastningen på betydelige investeringer gjennomført med privat risikokapital. Vi oppfordrer departementet til å revurdere standpunktet i forbindelse med den endelige behandlingen av Prop. 78 LS (2022–2023).

---

¹ NOU 2022:20, punkt 13.1.3.5

Utvalget foreslår også innføring av grunnrenteskatt i fiskeriene, men vi savner en grundigere vurdering av om det faktisk eksisterer grunnrente i denne bransjen. Lønnsomheten i fiskeriene er variabel - noe utvalget selv erkjenner - og typisk vil større selskaper være mer lønnsomme enn mindre aktører. Det bør vurderes nærmere om økt lønnsomhet faktisk skyldes grunnrente eller om det skyldes andre faktorer, herunder stordriftsfordeler og andre synergier.

***

Med vennlig hilsen
Advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers AS

Bendik Harstad
Partner/Advokat

Hilde Thorstad
Partner/Advokat

Lars Helge Aasen
Partner

Lars Walby
Partner/Advokat

Svein Gunnar Stang-Hansen
Partner/Advokat